

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส ของระหว่างประเทศ ต่างประเทศ และประเทศไทย

ในบทนี้จะทำการศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสทั้งของต่างประเทศและประเทศไทยโดยจะทำการศึกษารายละเอียดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงตามความเหมาะสม และสามารถนำกฎหมายของต่างประเทศมาประยุกต์ใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความเหมาะสมให้สอดคล้องกับการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวต่อไป

3.1 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสของ กฎหมายระหว่างประเทศ

3.1.1 ปฏิญญาสิทธิเด็ก (Declaration of the Rights of the Child 1959)

สิทธิของเด็กเริ่มได้รับการรับรองจากแนวคิดในหมู่นักกฎหมายแห่งสำนักกฎหมายธรรมชาติ (Natural Law School) โดยเห็นว่าสิทธิเด็กเป็นสิทธิสากล (Universal Right) เป็นสิทธิที่จะต้องได้รับการรับรอง และคุ้มครอง โดยไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ¹ ทำให้แนวความคิดที่สังคมยอมรับว่าเด็กมีสิทธิในฐานะปัจเจกชนมีความสำคัญและเติบโตขึ้นมาต่อมามีสตรีนักต่อสู้เพื่อสิทธิเด็กชาวอังกฤษชื่อ Englantyne Jebb ทนดูสภาพความทุกข์ทรมานของเด็ก ๆ ไม่ไหว จึงได้เรียกร้องด้วยคำขวัญ "ช่วยชีวิตเด็ก ๆ" (Rescue the Children) และได้มีการตั้งองค์การสหภาพแห่งชาติเพื่อการฟื้นฟูเด็กขึ้นในปี 1920 (พ.ศ. 2463) (Union International de Secours aux Infants) จึงได้มีการประกาศปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Declaration of the Rights of the Child) ในปี 1923 (พ.ศ. 2466) และมีการรับรองปฏิญญากรุงเจนีวา (Geneva Declaration) ในปี 1924 ของสันนิบาตชาติ (League of Nations)²ปฏิญญากรุงเจนีวา 1924 มีหลักการ 5 ประการ คือ

¹ พรรณี สุภัทรพันธ์. (2542). *นโยบายและมาตรการของรัฐในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการทารุณกรรมจากบุคคลในครอบครัว*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้าฯ. หน้า 7.

² สีน้อย เกษมสันต์ ณ อุษยา. (2539-2540). *สิทธิเด็กกับการละเมิดและการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 39. หน้า 16 – 18.

- 1) เด็กควรจะได้รับโอกาสพัฒนาทั้งทางกายและทางจิต
- 2) เด็กควรปลอดจากความอดอยากหิวโหย ความเจ็บปวด ได้รับการดูแลถ้าเป็นเด็กด้อยโอกาสกำพร้าหรือถูกทอดทิ้ง
- 3) เด็กควรได้รับความช่วยเหลือเป็นกลุ่มแรกเมื่อเกิดภัยพิบัติ
- 4) เด็กควรได้รับการศึกษาและการปกป้องคุ้มครองจากการแสวงประโยชน์และถูกเอารัดเอาเปรียบ
- 5) เด็กควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูให้มีสำนึกที่จะรับใช้เพื่อนมนุษย์

ปฏิญญาสิทธิเด็ก (Declaration of the Rights of the Child 1959) มีหลักการ 10 เรื่องที่พัฒนาและเพิ่มเติมขึ้นจากปฏิญญากรุงเจนีวา 1924 (พ.ศ. 2467) ในเรื่องการจัดการเลือกปฏิบัติในเด็ก โดยให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาอย่างเสรี มีศักดิ์ศรี มีชื่อและได้สัญชาติเมื่อเกิด ได้รับประโยชน์ด้านความมั่นคงทางสังคม การดูแลและพัฒนาเด็กพิการ ได้รับความรักความเข้าใจต้องได้รับการศึกษาและนันทนาการ ได้รับการพิทักษ์ปกป้องจากการถูกทอดทิ้ง ความโหดร้ายทารุณหรือการถูกเอารัดเอาเปรียบ ได้รับการเลี้ยงดูด้วยความเข้าใจ ปฏิญญานี้ยืนยันหลักการประโยชน์สูงสุดเพื่อเด็ก (Best Interests of the Child) เป็นสำคัญ

หากพิจารณาจากเนื้อหาของปฏิญญาสิทธิเด็ก (Declaration of the Rights of the Child 1959) แล้วก็มีสาระสำคัญครบถ้วนเพียงพอที่จะคุ้มครองเด็กได้ อย่างไรก็ตามปฏิญญานี้เป็นเพียงเอกสารการเมืองที่เป็นข้อกำหนดของคุณธรรมเท่านั้น ยังขาดการผูกพันบังคับใช้ จึงได้มีความพยายามที่จะผลักดันให้เรื่องของสิทธิเด็กให้มีการยอมรับและนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังเพื่อประโยชน์สุขของเด็กโดยตรง ดังนั้น ความพยายามนี้จึงต้องดำเนินต่อไปโดยการร่างอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กขึ้น (Convention on the Rights of the Child)

การบัญญัติกฎหมายหรือการดำเนินการต่าง ๆ ทางกฎหมายที่จะคุ้มครองช่วยเหลือไม่ให้เด็กถูกละเมิดสิทธิ เป็นที่ยอมรับกันว่าประเทศต่าง ๆ ได้ร่วมมือกันระหว่างประเทศเพื่อปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของเด็กในทุก ๆ ประเทศ สหประชาชาติโดยเฉพาะองค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF : United Nations Children's Fund) ได้พยายามร่างอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) ขึ้น เพื่อให้มีผลบังคับใช้แก่รัฐ อนุสัญญานี้ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการในการประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ โดยมติที่ 44/25 เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 1989 (พ.ศ. 2532) และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 2 กันยายน 1990 (พ.ศ. 2533) ซึ่งประเทศไทยได้ลงนามเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2535

3.1.2 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child 1989)

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กอยู่บนรากฐานของสิทธิมนุษยชนคือ ศักดิ์ศรีและคุณค่าของมนุษย์ที่เท่าเทียมกันในเรื่องเสรีภาพ ความยุติธรรมและสันติภาพ โดยปราศจากการแบ่งแยกใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง กำเนิดเชื้อชาติ สังคม ทรัพย์สินหรือสถานะอื่น และโดยเฉพาะระลึกว่าเด็กเป็นกลุ่มที่จะต้องได้รับการพัฒนาโดยต้องคำนึงถึงประเพณี ค่านิยมและวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่ม ได้รับการคุ้มครองดูแลช่วยเหลือเป็นพิเศษ เชื่อในความรับผิดชอบของครอบครัวที่จะปกป้องช่วยเหลือและพัฒนาเด็กในบรรยากาศของความสุข ความรักและความเข้าใจ ให้เด็กได้รับการเตรียมตัวในการดำรงชีวิตในสังคมโลก ให้ความใส่ใจแก่เด็กที่อยู่ในภาวะยากลำบาก และให้ความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของเด็ก ๆ ในทุกประเทศ

อย่างไรก็ตามอนุสัญญาสิทธิเด็ก ก็มีได้มุ่งที่จะคุ้มครองสิทธิเด็กเพียงด้านเดียวเท่านั้น แต่ยังคงตระหนักถึงปัญหาการละเมิดสิทธิเด็กในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่ตกอยู่ในภาวะยากจน เช่น เด็กที่ถูกนำไปแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และถูกใช้แรงงาน เด็กที่ถูกกระทำละเมิดทางเพศ ไม่ว่าจะการถูกข่มขืน หรือบีบบังคับให้ค้าประเวณี หรือถูกข่มขืน และกระทำอนาจาร เด็กเร่ร่อน เด็กที่ได้รับหรือป่วยจากเชื้อโรคเอดส์ รวมถึงเด็กที่ถูกใช้ความรุนแรงและปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมจากบุคคลในครอบครัวด้วย

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมีสาระสำคัญเกี่ยวกับสิทธิพื้นฐานของเด็ก 4 ประการ คือ

1) สิทธิในการอยู่รอด (Survival Rights) เป็นสิทธิขั้นมูลฐานในอันที่จะมีชีวิตรอดอยู่เพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณค่าต่อไป โดยได้รับอาหารที่มีคุณค่าและเพียงพอมีบ้านอยู่อาศัย และได้รับบริการสาธารณสุข

2) สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง (Protection Rights) เป็นสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการกระทำทารุณกรรมทั้งร่างกายและจิตใจการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบรวมทั้งสิทธิในครอบครัว สิทธิที่จะมีชื่อและสัญชาติของตนเอง สิทธิที่จะได้รับความยุติธรรมจากรัฐในกรณีถูกกล่าวหาและการพิจารณาคดี

3) สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา (Development Rights) เป็นสิทธิที่จะได้รับการพัฒนาตามขั้นตอนในด้านการศึกษา การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารการเล่น การันทนาการ กิจกรรมต่าง ๆ ทางวัฒนธรรมสิทธิที่จะคิดพัฒนาสติปัญญาและนับถือศาสนา

4) สิทธิในการมีส่วนร่วม (Participation Rights) เช่น สิทธิในการแสดงความคิดเห็นและกล่าวถึงชีวิตของตนเอง รวมทั้งโอกาสที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม และมีส่วนร่วมตัดสินใจในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child 1989) ได้มีหลักการทั้งหมด 6 หลักการ³ ดังนี้

1) หลักการทั่วไป เป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพทั่ว ๆ ไป ในแง่ทั้งส่วนบุคคล การแสดงความเห็น ศาสนา วัฒนธรรม ความเสมอภาคภายใต้กฎหมายเดียวกันการศึกษาและอื่น ๆ นอกจากนั้นเป็นส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองดูแลเด็กโดยทั่วไปโดยกำหนดไว้ในรูปหลักพึงปฏิบัติของรัฐภาคี อย่างไรก็ตามมีบทบัญญัติที่ตัดปัญหาผลกระทบทางลบในการบังคับใช้สนุสนนี้เปิดท้ายไว้ว่าอนุสัญญานี้ไม่มีผลทำให้เด็กได้รับความคุ้มครองน้อยไปกว่าที่เขามีอยู่ตามกฎหมายอื่น ๆ

2) หลักการคุ้มครองร่างกายชีวิต เสรีภาพ และสวัสดิภาพของเด็ก มุ่งคุ้มครอง มิให้เด็กถูกละเมิดสิทธิเหนือร่างกาย ชีวิต และเสรีภาพ ไม่ว่าจะทำร้าย ฆ่า ล่วงเกินทางเพศ ชูกริด หากำไรทางเพศหรือค้ากำไรทางเศรษฐกิจหรือนำเด็กไปเป็นวัตถุซื้อขายหรือปฏิบัติต่อเด็กที่ไม่เหมาะสมจนเป็นผลเสียต่อสวัสดิภาพของเด็ก รวมทั้งคุ้มครองให้มีการเยียวยา ฟื้นฟู เด็กที่ถูกกระทำละเมิดดังกล่าว ให้กลับคืนสู่สภาพปกติได้

3) หลักการให้สวัสดิการสังคมแก่เด็ก มุ่งคุ้มครองการให้เด็กได้รับข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อพัฒนาการของเด็กให้ได้รับการดูแลด้านสุขภาพอนามัยได้รับการประกันสังคม ได้รับการศึกษาทั้งในแง่การเล่าเรียนและ โอกาสที่จะศึกษาเล่าเรียนเพื่อพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ การมีมนุษยสัมพันธ์อันดี มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้รับการพักผ่อนหย่อนใจและส่งเสริมชีวิตด้านศิลปวัฒนธรรม

4) หลักการคุ้มครองสิทธิทางแพ่ง มุ่งคุ้มครองให้เด็กได้รับสิทธิในฐานะพลเมืองของรัฐที่มีชื่อ มีสัญชาติ สามารถติดต่อกับครอบครัวมีภูมิลำเนาหรืออยู่อาศัยร่วมกับบิดามารดา ได้รับอุปการะเลี้ยงดูจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง โดยมีรัฐช่วยสนับสนุนและให้หลักประกัน

5) หลักการคุ้มครองเด็กที่มีปัญหาความประพฤติหรือกระทำความผิดทางอาญา มุ่งคุ้มครองให้เด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญา ได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างไปจากผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่ โดยให้ได้รับผลกระทบจากการต้องถูกดำเนินคดีและควบคุมตัวน้อยที่สุดสำหรับเด็กที่มีปัญหาความประพฤติหรือกระทำความผิดทางอาญาคู่มครองให้ได้รับ โอกาสแก้ไขเยียวยาให้สามารถเติบโตเป็นพลเมืองดีของสังคม โดยมีสมมติฐานว่าเด็กกระทำการใด ๆ

³ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ. (2555). *อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) และพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ. หน้า 12 – 13.

เพราะขาดวุฒิภาวะและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลผลักดันต่อความประพฤติของเด็ก นอกจากนี้ยังมีหลักประกันไม่ให้เด็กต้องรับโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต

6) หลักการคุ้มครองเด็กผู้ด้อยโอกาส มุ่งคุ้มครองให้เด็กด้อยโอกาสเด็กผู้ขาดไร้ผู้อุปการะ เด็กผู้ตกอยู่ในเกตภัย และเด็กพิการ ได้รับการดูแลและอุปการะเลี้ยงดูให้เท่าเทียมกับเด็กทั่วไป

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child 1989) ได้มีการกล่าวเรื่องเด็กด้อยโอกาส และการส่งเสริมการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสไว้ มีสาระสำคัญ ดังนี้

ข้อ 20

1) เด็กที่ถูกพรากจากสภาพครอบครัว ไม่ว่าจะโดยถาวรหรือชั่วคราว หรือที่ไม่อาจปล่อยให้อยู่ในสภาพที่ว่่านั้น เพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กเองจะได้รับการคุ้มครองและความช่วยเหลือพิเศษที่จัดให้โดยรัฐ

2) รัฐภาคีจะประกันให้มีการดูแลแก่เด็กเช่นว่ำนั้นตามกฎหมายภายใน

3) นอกเหนือจากประการอื่นแล้ว การดูแลดังกล่าวอาจรวมถึง การจัดหาผู้อุปถัมภ์กาฟาลาห์ของกฎหมายอิสลาม การรับบุตรบุญธรรม หรือถ้าจำเป็นการจัดให้อยู่ในความดูแลของสถาบันที่เหมาะสมสำหรับการดูแลเด็ก ในการพิจารณาถึงหนทางการแก้ไขให้คำนึงถึงความเหมาะสม เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการเลี้ยงดูเด็ก และภูมิหลังทางชาติพันธุ์ ศาสนาและวัฒนธรรม และภาษาของเด็ก⁴

ข้อ 28

1) รัฐภาคียอมรับสิทธิของเด็กที่จะได้รับการศึกษา และเพื่อที่จะให้สิทธินี้บังเกิดผลตามลำดับ และบนพื้นฐานของโอกาสที่เท่าเทียมกัน รัฐภาคีจะ

⁴ Article 20

1. A child temporarily or permanently deprived of his or her family environment, or in whose own best interests cannot be allowed to remain in that environment, shall be entitled to special protection and assistance provided by the State.

2. States Parties shall in accordance with their national laws ensure alternative care for such a child.

3. Such care could include, inter alia, foster placement, kafalah of Islamic law, adoption or if necessary placement in suitable institutions for the care of children. When considering solutions, due regard shall be paid to the desirability of continuity in a child's upbringing and to the child's ethnic, religious, cultural and linguistic background.

(ก) จัดการศึกษาในระดับประถมเป็นภาคบังคับที่เด็กทุกคนสามารถเรียนได้ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

(ข) สนับสนุนการพัฒนาของการศึกษาระดับมัธยมในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึง การศึกษาสายสามัญและสายอาชีพ จัดการศึกษาให้แพร่หลายและเปิดกว้างแก่เด็กทุกคน และดำเนิน มาตรการที่เหมาะสม เช่น การนำมาใช้ซึ่งการศึกษาแบบให้เปล่า และการเสนอให้ความช่วยเหลือทาง การเงินในกรณีจำเป็น

(ค) ทำให้การศึกษาในระดับสูงเปิดกว้างแก่ทุกคนบนพื้นฐานของความสามารถ โดยทุกวิธีการที่เหมาะสม

(ง) ทำให้ข้อมูลข่าวสารและการแนะแนวทางการศึกษาและอาชีพเป็นที่แพร่หลาย และเปิดกว้างแก่เด็กทุกคน

(จ) ดำเนินมาตรการเพื่อสนับสนุนการเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ และลดอัตราการ ออกจากโรงเรียนกลางคัน

2) รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมที่จะประกันว่า ระเบียบวินัยของโรงเรียน ได้กำหนดขึ้น ในลักษณะที่สอดคล้องกับศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ของเด็กและสอดคล้องกับ อนุสัญญา

3) รัฐภาคีจะส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศ ในส่วนที่เกี่ยวกับ การศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อที่จะเกื้อกูลต่อการขจัดความเขลาและการไม่รู้หนังสือทั่วโลก และเอื้ออำนวยให้ได้รับความรู้ทางวิชาการและทางเทคนิค และวิธีการสอนสมัยใหม่เกี่ยวกับเรื่องนี้ ความต้องการของประเทศกำลังพัฒนาจะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ⁵

---

⁵ Article 28

1. States Parties recognize the right of the child to education, and with a view to achieving this right progressively and on the basis of equal opportunity, they shall, in particular:

(a) Make primary education compulsory and available free to all;

(b) Encourage the development of different forms of secondary education, including general and vocational education, make them available and accessible to every child, and take appropriate measures such as the introduction of free education and offering financial assistance in case of need;

(c) Make higher education accessible to all on the basis of capacity by every appropriate means;

(d) Make educational and vocational information and guidance available and accessible to all children;

(e) Take measures to encourage regular attendance at schools and the reduction of drop-out rates.

ดังนั้น เพื่อให้สิทธิเด็กปรากฏเป็นผลอย่างจริงจังตามอนุสัญญาฉบับนี้ในแง่ของการปฏิบัติไม่ใช่เป็นเพียงตัวอักษรในอนุสัญญาเท่านั้น สหประชาชาติได้ดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการระหว่างประเทศเพื่อตรวจตราการเคารพสิทธิเด็กในประเทศสมาชิกเรียกว่า "คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็ก" ขึ้นกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก ซึ่งมีหลายฉบับ อาทิกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civic and Political Rights 1966 ICCPR) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (International Covenant Economic, Social and Cultural Rights 1966, ICESCR) ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Declaration of the Rights of the Child 1959) ปฏิญญาระดับโลกเพื่อเด็ก (World Declaration on the Survival, Protection and Development of Children) แต่กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิโดยตรงคือ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child 1989) และปฏิญญาเพื่อเด็ก (National Declaration on Children)⁶

3.2 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสของต่างประเทศ

เพื่อให้เป็นแนวทางในการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสในประเทศไทย ผู้วิจัยจึงได้ศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสของต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขกฎหมายและส่งเสริมการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสให้เป็นไปได้ไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ศึกษากฎหมายของต่างประเทศที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ของเด็กด้อยโอกาสรายละเอียดดังนี้

---

2. States Parties shall take all appropriate measures to ensure that school discipline is administered in a manner consistent with the child's human dignity and in conformity with the present Convention.

3. States Parties shall promote and encourage international co-operation in matters relating to education, in particular with a view to contributing to the elimination of ignorance and illiteracy throughout the world and facilitating access to scientific and technical knowledge and modern teaching methods. In this regard, particular account shall be taken of the needs of developing countries.

⁶ ภัทริดา สุขุณณ์. (2564). *บทวิเคราะห์รัฐธรรมนูญ เรื่อง สิทธิเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว*. รายงานส่วนบุคคล. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย. หน้า 1 – 5

3.2.1 สหรัฐอเมริกา

การศึกษาในสหรัฐอเมริกานับเป็นต้นแบบการบริหารราชการในรูปแบบการกระจายอำนาจ โดยกำหนดไว้ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญให้รัฐต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ 50 รัฐ นั้นมีรัฐธรรมนูญ มีรูปแบบการบริหาร มีความเป็นอิสระและมีอำนาจการบริหารกิจการ ภายในรัฐภายใต้กรอบนโยบายของระบบรัฐบาลกลาง และกฎหมาย (Encarta Encyclopedia, 1998) รัฐบาลกลาง รัฐบาลมลรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างมีภารกิจในความรับผิดชอบและมีอำนาจการบริหารแตกต่างกันไป โดยทั่วไปแล้วรัฐบาลกลางมีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารกิจการภายนอกประเทศ การแทรกแซงการบริหารกิจการภายในรัฐต่าง ๆ นั้น อาจจะกระทำได้เฉพาะที่กำหนดไว้ในกฎหมายและโดยความยินยอมของมลรัฐที่เกี่ยวข้อง ส่วนภารกิจใดที่ไม่ได้กำหนดว่าเป็นอำนาจหน้าที่ของมลรัฐ หรือของประชาชนตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติมที่ 1 ข้อที่ 10 ดังนั้นรัฐบาลมลรัฐจึงมีความเป็นอิสระและมีอำนาจในการบริหารกิจการภายในรัฐก่อนข้างมาก เหมือนรัฐอิสระ 50 รัฐ

สหรัฐอเมริกาไม่มีระบบการศึกษาของชาติการศึกษาของประชาชนดำเนินการอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐและท้องถิ่น

บทบาทของรัฐบาลกลาง (The Federal Role)

สำหรับรัฐบาลกลางจะให้การสนับสนุนและเข้าไปกระตุ้นได้เฉพาะที่กำหนดเอาไว้ในรัฐธรรมนูญเท่านั้นการบริหารของรัฐบาลกลางทั้งทางด้านตุลาการนิติบัญญัติและบริหาร มีผลกระทบทั้งโดยตรงและอ้อมต่อการจัดการศึกษาของสหรัฐอเมริกา ดังนี้⁸

1) ข้อกำหนดถึงอำนาจหน้าที่ของรัฐบาลกลางตามรัฐธรรมนูญรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาไม่มีการกล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของรัฐบาลกลางทางการศึกษาแต่มีบางมาตราตีความได้ในส่วนที่รัฐเข้าไปเกี่ยวข้องกับโรงเรียนเช่น Article 1 Section 8⁹ ได้กล่าวไว้ว่าเป็นอำนาจของรัฐสภาที่จะกำหนดและเก็บภาษีต่าง ๆ นำไปใช้ในการชำระหนี้และจัดสรรสำหรับการป้องกัน

⁷ การศึกษาไทย. (2565). *กรณีศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในสหรัฐอเมริกา*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://bit.ly/40JvcWJ>

⁸ Ragan, W.B. and Shepherd. (1977). *Modern Elementary Curriculum*. New York: Holt, Rinehart and Winston.

⁹ Article. 1 All legislative Powers herein granted shall be vested in a Congress of the United States, which shall consist of a Senate and House of Representatives.

Section. 8. The Congress shall have Power To lay and collect Taxes, Duties, Imposts and Excises, to pay the Debts and provide for the common Defence and general Welfare of the United States; but all Duties, Imposts and Excises shall be uniform throughout the United States;

ประเทศและสวัสดิภาพทั่ว ๆ ไปในสหรัฐอเมริกา หน้าที่ของรัฐบาลกลางในการที่จะจัดสรรเงินไว้กับการศึกษาอยู่ในส่วนของสวัสดิการทั่วไป (General Welfare)

2) Federal Judiciary ศาลสูงของสหรัฐอเมริกาไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงในการวางนโยบายทางการศึกษาจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับหลักการที่การศึกษาเป็นหน้าที่ของรัฐแต่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการศึกษาเพียงเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการตัดสินใจทางการศึกษาในระดับของรัฐไม่เข้าไปละเมิดรัฐธรรมนูญในส่วนใด ๆ โดยรัฐบาลกลางจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการศึกษา 6 ด้านด้วยกันตามลำดับก่อน - หลัง

(1) จัดสรรที่ดินสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

(2) จัดสรรที่ดินสำหรับระดับอุดมศึกษา

(3) จัดสรรที่ดินสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาตามจุดมุ่งหมายเฉพาะ

(4) ให้ความช่วยเหลือในกรณีที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น โดยบังเอิญเพื่อผ่อนคลายสถานการณ์ เช่น เศรษฐกิจตกต่ำ สงคราม ฯลฯ

(5) National Defense Education Act.

(6) Elementary and Secondary Education Act. เพื่อความช่วยเหลืออื่น ๆ ทางการศึกษา

3) Role of the Executive Branch หน้าที่ของรัฐบาลกลางที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนทางด้านการศึกษา ศูนย์กลางอยู่ที่ Department of Health, Education and Welfare (DHEW) Secretary ของ DHEW จะอยู่ในคณะรัฐมนตรีของประธานาธิบดีและมีผู้ช่วย 2 คนเพื่อดูแลการศึกษา 2 ส่วน คือ United States Office of Education (USOE หรือ OE) หน่วยที่ดูแลคือ United States Commissioner of Education และ National Institute of Education (NIE) มีหัวหน้าคือผู้อำนวยการ (Director)¹⁰

การศึกษาในสหรัฐอเมริกามีการรับรองตามรัฐธรรมนูญสำหรับประชาชนทุกคนในการเข้าถึงสิทธิการศึกษานี้ได้รับการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาและอยู่ภายใต้กฎหมายทั้งของรัฐและรัฐบาลกลางรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา กำหนดว่าไม่มีรัฐใดที่จะปฏิเสธบุคคลใด ๆ ในเขตอำนาจของตนในการคุ้มครองกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งรับรองอย่างมีประสิทธิภาพว่าทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษา

¹⁰ จีระพันธุ์ พูลพัฒน์. (2540). *การจัดการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาในสหรัฐอเมริกา*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.pecerathailand.org/2018/01/649.html>

ความไม่เสมอภาค เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจ เนื่องจากการจัดสอนพลเมืองศึกษามีความแตกต่างกันมาก เพราะรัฐบาลกลางมีบทบาทน้อยมากในการจัดสอนของโรงเรียน ซึ่งมีผลทำให้เกิดช่องว่าง ในกลุ่มนักเรียนที่ได้เรียนรู้ความเป็นพลเมืองจากโรงเรียนที่มีคุณภาพ และไม่มีคุณภาพ ซึ่งถูกเรียกว่าช่องว่างของ “Civic Achievement” “Civic Opportunity” หรือ “Civic Empowerment” ซึ่งในการสอนพลเมืองศึกษามีงานวิจัยได้สรุปว่า ประเด็นที่ควรจัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษาเนื่องจากมีความสำคัญอันดับต้นของการวางรากฐานประชาธิปไตย

พระราชบัญญัติ No Child Leave Behind ปี 2001 (NCLB)¹¹ เป็นพระราชบัญญัติไม่มีเด็กถูกทิ้งไว้เบื้องหลัง กฎหมายดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างระบบการศึกษาที่ครอบคลุม ตอบสนองและความเป็นธรรมมากขึ้น กฎหมายฉบับนี้มีการระบุว่าโรงเรียนใดประสบความสำเร็จ และเพราะเหตุใดบัตรรายงานประกอบด้วยข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยแยกตามเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ เพศ ความสามารถทางภาษาอังกฤษ สถานะผู้อพยพ สถานะความทุพพลภาพ เด็กด้อยโอกาส และสถานะรายได้ต่ำตลอดจนข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับคุณวุฒิวิชาชีพครูด้วยบทบัญญัติเหล่านี้ No Child Left Behind ช่วยให้ผู้ปกครองมีข้อมูลที่สำคัญและทันที่เกี่ยวกับ โรงเรียนที่บุตรหลานเข้าเรียน ไม่ว่าพวกเขาจะทำงานได้ดีหรือไม่สำหรับเด็กทุกคนโดยไม่คำนึงถึงภูมิหลังของพวกเขาโดยรัฐได้จัดสรรงบประมาณมากกว่า 7,000 เหรียญสหรัฐ ต่อนักเรียน 1 คน เพื่อผู้เสียภาษีในท้องถิ่น รัฐ และรัฐบาลกลางเขตการศึกษาในท้องถิ่นได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลกลางมากกว่าที่เคยเป็นมาสำหรับ โครงการทั้งหมดภายใต้ No Child Left Behind: 23.7 พันล้านดอลลาร์ ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้ในช่วงปีการศึกษา 2546 - 2547 ซึ่งแสดงถึงการเพิ่มขึ้นร้อยละ 59.8 จากปี 2000 ถึง 2003 เงินส่วนใหญ่เหล่านี้มีไว้สำหรับทุนภายใต้หัวข้อ I ของ ESEA: การปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้ด้อยโอกาส ทุน Title I มอบให้กับรัฐและหน่วยงานการศึกษาในท้องถิ่นเพื่อช่วยรัฐและเขตการศึกษาปรับปรุงการศึกษาของนักเรียนที่ด้อยโอกาสเปลี่ยนโรงเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ พัฒนาคุณภาพครูและเพิ่มทางเลือกให้กับผู้ปกครอง

3.2.2 สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ได้มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับเด็ก Law on Children 2016¹² ซึ่งในกฎหมายดังกล่าวได้มีการให้คำนิยามเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาส หมายถึง ผู้ที่ไม่สามารถใช้สิทธิในชีวิต การคุ้มครอง การเลี้ยงดู และการศึกษา และต้องการความช่วยเหลือพิเศษและการแทรกแซงจากรัฐบาลเวียดนาม ครอบครัว และสังคม ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปลอดภัย

¹¹ The No Child Leave Behind Act of 2001

¹² Law on Children 2016

และอยู่ร่วมกับครอบครัวและชุมชนได้ โดยกฎหมายดังกล่าวมีการตีความเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาส ดังนี้

ข้อ 4. การตีความข้อกำหนด¹³

---

¹³ Article 4. Interpretation of terms

In this Law, these terms are construed as follows:

1. Child protection refers to the implementation of appropriate measures for ensuring safe and healthy life for children, the prevention and response to child abuse and the support for disadvantaged children.

2. Children's comprehensive development refers to the development in all terms of physical, intellectual, mental and ethical aspects and social relations of children.

3. Surrogate care refers to the fact that an organization, family or individual undertakes to take care of an orphan, a child who is not permitted to or cannot live with natural parents or a child who is affected by natural disasters and calamities or armed conflict for the purpose of ensuring the safety and best interests of such child.

4. Child caregiver is the one who undertakes to take care of a child. Such caregiver can be the child's guardian or the one who performs the surrogate care or is assigned to support, take care of or protect the child together with such child's parent.

5. Child abuse refers to any act that results in harm to the body, emotion, psychology, honor or human dignity of such child through violence against the child, child exploitation, sexual abuse, neglect and abandonment, and other forms of causing harm to the child.

6. Violence against the child refers to acts of maltreating, persecuting or beating a child; taking physical abuse or causing harm to the child's health; reviling or offending honor or dignity of the child; segregating, driving the child away and other deliberate acts that cause physical and mental harm to the child.

7. Child exploitation refers to the act of forcing the child to work against the law on labor, perform or produce pornographic products; organizing or supporting for tourist activities for the purpose of child sexual abuse; offering, adopting or supplying the child for prostitution and other acts of using the child for profiteering purpose.

8. Child sexual abuse refers to the act of using violence, threatening to use violence, forcing, persuading or seducing a child to engage in sexual acts. The child sexual abuse includes rape, aggravated rape, sexual intercourse or molestation with children and use of children for prostitution or pornography in any form.

9. Child neglect and abandonment refers to the child parent's or the child caregiver's failure to perform or inadequate performance of their duties to take care of the child.

ในกฎหมายนี้ เงื่อนไขเหล่านี้ได้รับการตีความดังต่อไปนี้:

1) การคุ้มครองเด็ก หมายถึง การดำเนินการตามมาตรการที่เหมาะสมเพื่อสร้างหลักประกันว่าชีวิตเด็กจะปลอดภัยและมีสุขภาพดีการป้องกันและตอบโต้การล่วงละเมิดเด็กและการช่วยเหลือเด็กคือโอกาส

2) พัฒนาการอย่างรอบด้านของเด็ก หมายถึง พัฒนาการทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และจริยธรรมด้านและความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็ก

3) การดูแลแทน หมายถึง การที่องค์กร ครอบครัว หรือบุคคลรับภาระดูแลเด็กกำพร้าเด็กที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือไม่สามารถอาศัยอยู่กับพ่อแม่ตามธรรมชาติหรือเด็กที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติและภัยพิบัติหรือความขัดแย้งที่มุ่งเป้าไปที่วัตถุประสงค์ในการรับรองความปลอดภัยและผลประโยชน์สูงสุดของเด็กดังกล่าว

4) ผู้ดูแลเด็ก คือผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลเด็ก ผู้ดูแลดังกล่าวสามารถเป็นผู้ปกครองของเด็กคนเดียวก็ได้ ซึ่งทำหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูแทนหรือได้รับมอบหมายให้อุปการะเลี้ยงดูหรือคุ้มครองเด็กร่วมกับบิดามารดาของเด็กนั้น

5) การทารุณกรรมเด็ก หมายถึง การกระทำใด ๆ อันเป็นผลให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย อารมณ์ จิตใจ เกียรติยศ หรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กโดยใช้ความรุนแรงต่อเด็ก การแสวงประโยชน์จากเด็ก การล่วงละเมิดทางเพศ การทอดทิ้งและการทอดทิ้ง และสาเหตุในรูปแบบอื่น ๆ เป็นอันตรายต่อเด็ก

6) ความรุนแรงต่อเด็ก หมายถึง การทารุณกรรม ข่มเหง ทบตีเด็ก ทำร้ายร่างกายหรือทำให้เป็นอันตรายต่อสุขภาพของเด็ก คำทอ เหยียดหยามเกียรติหรือศักดิ์ศรีของเด็ก แบ่งแยก ขับไล่เด็กออกไป และอื่น ๆ การกระทำโดยเจตนาที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจของเด็ก

7) การแสวงประโยชน์จากเด็ก หมายถึง การบังคับให้เด็กทำงานที่ขัดต่อกฎหมายแรงงาน แสวงหรือแสวงหาพจนานุกรมการค้า การจัดหรือสนับสนุนกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อล่วงละเมิดทางเพศเด็ก เสนอ รับ หรือจัดหาเด็กเพื่อค้าประเวณีและการกระทำอื่น ๆ ที่ใช้เด็กเพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาผลประโยชน์

10. Disadvantaged children refer to those who are unable to exercise their rights to life, protection, nurture and education, and need a special assistance and intervention of the Government, families and society so that they can live safely and fall in line with their families and the community.

11. Supervision of the exercise of the children's rights upon the children's proposal and expectation refers to the evaluation of activities carried out by relevant agencies, organizations and individuals for ensuring the children's rights and response to children's proposals for the purpose of protecting children's best interests

8) การล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก หมายถึง การกระทำโดยใช้กำลังประทุษร้าย ชูเชี่ยวว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย บังคับ ชักจูง หรือล่อลวงเด็กเพื่อประกอบกิจกรรมทางเพศ การล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กรวมถึงการข่มขืน การข่มขืนซ้ำเติม การร่วมประเวณีหรือการลวนลามเด็ก และการใช้เด็กเพื่อการค้าประเวณีหรือภาพอนาจารในรูปแบบใด ๆ

9) การทอดทิ้งเด็ก หมายถึง การที่ผู้ปกครองเด็กหรือผู้ดูแลเด็กไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติได้ไม่ดีพอการปฏิบัติหน้าที่ดูแลบุตร

10) เด็กด้อยโอกาส หมายถึง ผู้ที่ไม่สามารถใช้สิทธิในการดำรงชีวิต การคุ้มครอง การเลี้ยงดูและการศึกษาและต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษและการแทรกแซงจากรัฐบาล ครอบครัว และสังคม เพื่อให้พวกเขาสามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างปลอดภัย และคุณภาพชีวิต ไม่ตกต่ำลง สอดคล้องกับครอบครัวและชุมชนของตน

11) การกำกับดูแลการใช้สิทธิเด็กตามข้อเสนอของเด็กและความคาดหวัง หมายถึง การประเมินผลของกิจกรรมที่ดำเนินการโดยหน่วยงาน องค์กร และบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อประกัน สิทธิเด็กและตอบสนองข้อเสนอของเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ในการปกป้องผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก

ข้อ 10. เด็กด้อยโอกาส¹⁴

¹⁴ Article 10. Disadvantaged children

1. Disadvantaged children include the following groups:

- a) Double orphans;
- b) Abandoned children;
- c) Homeless children;
- d) Children with disabilities;
- dd) Children affected by HIV/AIDS;
- e) Children committed illegal acts;
- g) Children who are drug addicts;
- h) Children who must give up their studies to earn their living and fail to complete the universalization of secondary education;
- i) Children who suffered seriously physical and mental harm due to violence;
- k) Exploited children;
- l) Sexually abused children;
- m) Trafficked children;
- n) Children who have fatal disease or disease requiring longterm treatment and are children of poor or near poor households;

1) เด็กด้อยโอกาส ได้แก่ กลุ่มต่อไปนี้

(ก) เด็กกำพร้า 2 คน

(ข) เด็กที่ถูกทอดทิ้ง

(ค) เด็กจรจัด

(ง) เด็กพิการ

(ง) เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเชื้อเอชไอวี/เอดส์

(จ) เด็กที่กระทำผิดกฎหมาย

(ช) เด็กที่ติดยา

(ซ) เด็กที่ต้องสละการเรียนเพื่อหาเลี้ยงชีพและไม่สามารถสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่เป็นสากลได้

(ฅ) เด็กที่ต้องละทิ้งการเรียนเพื่อหาเลี้ยงชีพและไม่สามารถสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่เป็นสากลได้

(ญ) เด็กที่ได้รับอันตรายสาหัสทางร่างกายและจิตใจเนื่องจากความรุนแรง

(ฎ) เด็กที่ถูกเอารัดเอาเปรียบ

(ฏ) เด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ

(ฐ) เด็กที่ถูกค้า

(ฑ) เด็กที่มีโรคร้ายแรงหรือโรคที่ต้องได้รับการรักษาระยะยาวและเป็นเด็กในครัวเรือนยากจนหรือใกล้ยากจน

(ฒ) เด็กอพยพและผู้ลี้ภัยที่พ่อแม่ยังไม่ระบุตัวตนหรือเด็กที่ไม่มีผู้ดูแล

2) รัฐบาลจะประกาศใช้กฎระเบียบที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับกลุ่มเด็กที่ด้อยโอกาสและนโยบายการสนับสนุนที่เหมาะสมสำหรับแต่ละกลุ่ม

มาตรา 44 การรับประกันการศึกษาของบุตร¹⁵

o) Immigrant and refugee children whose parents are not yet identified or those who have no caring person.

2. The Government shall promulgate regulations detailing groups of disadvantaged children and appropriate support policies for each group.

¹⁵Article 44. Guarantee of child education

1. The Government shall formulate assistance policies for ensuring that all children can go to school and minimizing the number of children giving up their studies; policies for supporting disadvantaged children, children of poor and near-poor, ethnic minority children and children who are living at border regions, mountainous regions, islands and regions with extremely difficult socioeconomic conditions to access to the educational universalization.

1) รัฐบาลจะกำหนดนโยบายความช่วยเหลือเพื่อให้เด็กทุกคนสามารถไปโรงเรียนได้และลดจำนวนเด็กที่เลิกเรียน นโยบาย การสนับสนุนเด็กด้อยโอกาส เด็กในครอบครัวยากจน และไกล่จัน ชนกลุ่มน้อย เด็กที่อาศัยอยู่ในถิ่นทุรกันดาร และเด็กที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดน เขตภูเขา เกาะ และภูมิภาคที่มีสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ยากลำบากอย่างยิ่งในการเข้าถึงการศึกษาที่เป็นสากลและการศึกษาแบบเรียนรวม เข้าเรียนในชั้นเรียนการฝึกอาชีพและได้รับคำแนะนำในการทำงานตามกฎหมายแรงงานและระดับแรงงาน

2) รัฐบาลจะให้ความสำคัญในการลงทุนด้านการศึกษาเพื่อให้เด็กทุกคนได้รับโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้าถึงการศึกษา ฝึกการศึกษาแบบเหมารวมสำหรับเด็กพิการ กำหนดนโยบายยกเว้นค่าเล่าเรียนและการลดหย่อนค่าเล่าเรียนสำหรับเด็กแต่ละกลุ่มที่มีพัฒนาการทางสังคมสอดคล้องกัน ในแต่ละงวด

3) โปรแกรมการศึกษาและเนื้อหาต้องสอดคล้องกับระดับอายุและแต่ละกลุ่มของเด็กเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาและเป็นไปตามข้อกำหนดการพัฒนาที่ครอบคลุมและบูรณาการ การศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมประเพณีของเวียดนาม การพัฒนาศักดิ์ศรีของเด็ก เพศ ทักษะการดำรงชีวิต ความสามารถพิเศษ การศึกษาและอนามัยการเจริญพันธุ์จะต้องได้รับความสำคัญเป็นพิเศษ

---

ion and inclusive, attend vocational training classes and receive job recommendation in conformity with age level and the law on labor.

2. The Government shall give priority investment in education for ensuring that all children may get equal opportunities to access to education; practice inclusive education for children with disabilities; formulate policies on tuition exemption and reduction for each group of children in conformity with socioeconomic development conditions at each period.

3. Educational programs and contents must be in conformity with age level and each group of children for ensuring educational quality and meeting comprehensive development and integration requirements; the education about Vietnam's history and cultural traditions, development of children's dignity, living skills, talent, sex education and reproductive health education shall be given with the special importance.

4. The Government promulgates regulations on safe, healthy and friendly educational environment, and school violence prevention and intervention.

5. The Government shall establish proper policies on the universalization of preschool education for children at 05 years old and policies for supporting preschool aged children in conformity with socioeconomic development conditions at each period; encourage and attract other sources of investment for developing education and training

4) รัฐบาลประกาศใช้กฎระเบียบเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ปลอดภัยดีต่อสุขภาพและเป็นมิตร และการป้องกันและแทรกแซงความรุนแรงในโรงเรียน

5) รัฐบาลจะกำหนดนโยบายที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาปฐมวัยให้เป็นสากลสำหรับเด็กอายุ 5 ปี และนโยบายสนับสนุนเด็กก่อนวัยเรียนให้สอดคล้องกับสภาพพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมในแต่ละช่วงเวลา ส่งเสริม และดึงดูดแหล่งทุนอื่น ๆ ของการลงทุนสำหรับการฝึกอบรมและพัฒนา

ตามพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ 86/2015/ND-CP รัฐบาลได้มีการประชุมสภาประชาชนในแต่ละจังหวัด โดยสามารถกำหนดค่าเทอมการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับจังหวัดได้เองดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ สำหรับค่าเล่าเรียนในกรุงเทพมหานครแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 สำหรับนักเรียนเขตเมือง กลุ่มที่ 2 สำหรับนักเรียนในเขตชนบท และกลุ่มที่ 3 สำหรับนักเรียนที่เป็นชนกลุ่มน้อย ซึ่งรัฐบาลได้ให้การศึกษาระดับประถมศึกษา สำหรับโรงเรียนของรัฐโดยไม่เก็บค่าเล่าเรียนตั้งแต่เดือนกรกฎาคมปี 2557 ที่ผ่านมา โดยรัฐบาลกำลังพิจารณาที่จะให้การศึกษาริสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นบางแห่ง โดยโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของรัฐบาลบางแห่งมีการเปิดรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษได้เข้ามาศึกษาโดยไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน อย่างไรก็ตาม การไม่เก็บค่าเล่าเรียนสำหรับโรงเรียนของรัฐบาลได้กลายเป็นภัยคุกคามที่สำคัญต่อโรงเรียนเอกชนในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม¹⁶

3.3 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสของประเทศไทย

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 4¹⁷ รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไม่ได้มีการตรากฎหมายหรือมีตัวบทกฎหมายใดที่ระบุค่านิยมเกี่ยวกับการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส ซึ่งไม่มีความชัดเจนส่งผลให้เด็กด้อยโอกาสในประเทศไทยไม่ได้รับการดูแล ไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษา เพื่อที่จะพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพเท่าเทียมกับกับเด็กที่ได้รับโอกาสทั่วไป จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมค่านิยมเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาสไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ว่าเป็นมาตราทางกฎหมายว่าเด็กกลุ่มใดควรจัดอยู่ในประเภทของเด็กด้อยโอกาส โดยทำการศึกษา

¹⁶ ศูนย์พัฒนาการค้าและธุรกิจไทยในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. (2559). *ธุรกิจด้านการศึกษาในเวียดนาม*. สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครโฮจิมินห์ (Thai Trade Center – HCMC). หน้า 22.

¹⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. มาตรา 54.

เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาให้การช่วยเหลือทางด้านการศึกษาของเด็กกลุ่มนั้นต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 รัฐควรดำเนินการส่งเสริมให้บุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในทุกช่วงวัยได้มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคลนั้น เพื่อให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 4¹⁸ รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากลประกอบกับ หมวด 6¹⁹ รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็กเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพและคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้งให้การบำบัด ฟื้นฟู และเยียวยาผู้ถูกกระทำการดังกล่าว และหมวด 16 มาตรา 258 จ. ด้านการศึกษา (1) และ (2) ให้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 54 (3) เกี่ยวกับการคัดกรองผู้เป็นครู ค่าตอบแทนที่เหมาะสม (4) ปรับปรุงการเรียนการสอนและปรับโครงสร้างของหน่วยงานทั้งระดับชาติและทุกพื้นที่

รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ โดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นการกระทบแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง²⁰

¹⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. มาตรา 54.

¹⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. มาตรา 71 วรรค 3.

²⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. มาตรา 77.

ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณา ในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณี ที่จำเป็นต้อง กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตาม ขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน และพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง

3.3.2 มาตรการทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542²¹

ตามกฎหมายดังกล่าว ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาไว้ ตามมาตรา 4 การศึกษา หมายความว่ากระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคม โดยการถ่ายทอด ความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสรรค์สร้าง จรรโลงความก้าวหน้าทาง วิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัย เกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การศึกษาขั้นพื้นฐานหมายความว่าการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา

การศึกษาตลอดชีวิตหมายความว่า การศึกษาอันเกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษา ในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัยเพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ผู้สอนหมายความว่าครู และคณาจารย์ในสถานศึกษาต่าง ๆ

ครูหมายความว่าบุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการ ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ในสถานศึกษา ทั้งรัฐ และเอกชน

คณาจารย์หมายความว่า บุคลากร ซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและการวิจัยใน สถานศึกษา ระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาของรัฐ/เอกชน

บุคลากรทางการศึกษาหมายความว่าผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และผู้สนับสนุนการศึกษาซึ่งทำหน้าที่ในการให้บริการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ

²¹ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 มี 9 หมวด 78 มาตรา 1 บทเฉพาะกาล²²

หมวดที่ 1 บททั่วไปความมุ่งหมาย และหลักการการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุขตามหลักการ²³ จัดการศึกษามือถือประกอบดังนี้

- 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิต สำหรับประชาชน
- 2) ให้สังคมมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา
- 3) การพัฒนาสาระ และกระบวนการเรียนรู้ ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

หมวดที่ 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ต้องมีการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิ และโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง อย่างมีคุณภาพและไม่เก็บค่าใช้จ่ายการศึกษาสำหรับคนพิการรัฐต้องจัดให้ตั้งแต่แรกเกิด หรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลือบุคคลที่มีความสามารถพิเศษรัฐต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคล (ความแตกต่างระหว่างบุคคล) บิดามารดา หรือผู้ปกครอง มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ (การศึกษาตามอัธยาศัย) บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และอื่น ๆ มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ (การศึกษาตามอัธยาศัย) โดยจะต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และการศึกษา บุตรเงินอุดหนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานการลดหย่อน หรือยกเว้นภาษี สำหรับค่าใช้จ่าย การศึกษา²⁴

หมวดที่ 3 ระบบการศึกษาซึ่ง เป็นการระบุไว้เกี่ยวกับระบบการศึกษาต้องมี 3 ระบบ

1) การศึกษาในระบบเป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดผล และประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน²⁵

²² ครูเชิงขจรราช. (2559). *สรุปย่อ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://bit.ly/2NryvMp>

²³ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542. มาตรา 6 – 9.

²⁴ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542. มาตรา 10 – 14.

²⁵ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542. มาตรา 15 – 21.

2) การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขความสำเร็จของการศึกษา

3) การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ

การศึกษาในระบบมี 2 ระดับคือ

1) การศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้ไม่น้อยกว่า 12 ปีก่อนอุดมศึกษา

2) การศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา

การศึกษาขั้นบังคับจำนวน 9 ปี โดยเด็กอายุย่างเข้าปีที่ 7 เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จนอายุย่างเข้าปีที่ 16 เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่ 9 ของการศึกษภาคบังคับต้องมีการจัดการศึกษาปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้จัดในสถานศึกษา ดังนั้นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เช่น ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนเช่น โรงเรียนรัฐ / เอกชน และศูนย์การเรียนรู้

หมวด 4 แนวการจัดการศึกษาซึ่งเป็นหัวใจของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การจัดการศึกษายึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพเน้นในการจัดการศึกษา (ทั้ง 3 ระบบ) 1. ความรู้คุณธรรม 2. กระบวนการเรียนรู้ 3. บูรณาการตามความเหมาะสม ความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม รวมถึงประวัติความเป็นมาของสังคมไทย และระบอบการปกครองความรู้ และทักษะด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษานั้น การใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขรัฐส่งเสริมการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตให้สถานศึกษาจัดประเมินผู้เรียนควบคู่กับกระบวนการเรียนการสอน (โดยถือว่าการประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษา และเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา) คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมผู้สอนให้สามารถวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน²⁶

หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษาการจัดระเบียบบริหารราชการในกระทรวงที่เป็นองค์กรหลักที่เป็นคณะบุคคลในรูปสภาจำนวน 4 องค์กร ซึ่งสภาการศึกษาทำหน้าที่พิจารณาเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติกับการศึกษาทุกระดับพิจารณาเสนอ นโยบายและแผนตามมาตรฐาน

²⁶ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 - 30

การศึกษาเพื่อพิจารณาเสนอ นโยบายและแผน ในการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาดำเนินการ ประเมินผลการจัดการศึกษาให้ความเห็น และคำแนะนำเกี่ยวกับกฎหมาย และกฎกระทรวง คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่ พิจารณาเสนอแผนพัฒนามาตรฐาน และหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานการบริหาร และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษาโดยคำนึงถึง ปริมาณสถานศึกษาจำนวนประชากรวัฒนธรรมความเหมาะสมด้านอื่น ๆ คณะกรรมการเขตพื้นที่ การศึกษามีอำนาจในการกำกับ ดูแล จัดตั้ง ยุบ รวม หรือเลิกสถานศึกษาการบริหาร และการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษา ได้ทุกระดับการบริหาร และการจัดการศึกษาของเอกชนสถานศึกษาเอกชน จะต้อง มีสภาพ เป็นนิติบุคคลซึ่งสถานศึกษาเอกชนมีสิทธิจัดการศึกษาได้ทุกระดับ²⁷

หมวดที่ 6 มาตรฐาน และการประกันคุณภาพทางการศึกษาให้มีระบบประกันคุณภาพ ทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกัน คุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอกให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายใน โดยให้มีสำนักงาน รับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพทางการศึกษามีฐานะเป็นองค์กรมหาชนมีหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการ และทำการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อตรวจสอบ คุณภาพ ของสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุก 5 ปี นับแต่ประเมินครั้งสุดท้ายและเสนอผลต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน

28

หมวดที่ 7 ครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหาร สถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพ มีอำนาจ (ทำให้เกิด พ.ร.บ.สภาครู ฯ) มีหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ /ออก และเพิกถอน ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐาน และจรรยาบรรณของวิชาชีพ / พัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่นทั้งของรัฐ และเอกชน จะต้อง มีใบประกอบวิชาชีพยกเว้น บุคลากรที่จัดการศึกษา ตามอัยยาศัยผู้บริหาร การศึกษาระดับเหนือเขตการศึกษาวิทยากรพิเศษทางการศึกษาคณาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา ระดับปริญญา²⁹

²⁷ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 มาตรา 31 - 46

²⁸ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 มาตรา 47 - 51

²⁹ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 มาตรา 51/1 - 57

หมวดที่ 8 ทรัพยากร และการลงทุน เพื่อการศึกษาบรรดาอสังหาริมทรัพย์ของสถานศึกษาของรัฐ ที่เป็นนิติบุคคล ได้มาโดยมีผู้อุทิศให้หรือซื้อแลกเปลี่ยนจากรายได้ของสถานศึกษาไม่ถือเป็นที่ราชพัสดุ ให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสถานศึกษาบรรดารายได้ และผลประโยชน์ต่าง ๆ ไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลัง ให้จัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาได้³⁰

หมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รัฐต้องจัดคลื่นความถี่สื่อตัวนำโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษารัฐส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต และพัฒนาแบบเรียน โดเมนเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม³¹

3.3.3 มาตรการทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553³² การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีระบบการบริหารและการจัดการศึกษา ของทั้งสองระดับรวมอยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเกิดความไม่คล่องตัวและเกิดปัญหาการพัฒนาการศึกษาสมควรแยกเขตพื้นที่การศึกษา ออกเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ อันจะเป็นการพัฒนาการศึกษาแก่นักเรียนในช่วงชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้สัมฤทธิ์ผลและมีคุณภาพยิ่งขึ้น

ความพร้อมและต้นทุนของรัฐในการจัดการศึกษาของรัฐให้เป็นไปตามรูปแบบการปฏิบัติตามและบังคับการตามกฎหมาย โดยแบ่งออกเป็นหลายด้าน ดังนี้

1) การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐทางด้านเศรษฐกิจ

1.1) สร้างโอกาสในการช่วยเหลือบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และพัฒนาคุณภาพที่โดดเด่นของตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ ด้วยรูปแบบที่เหมาะสมสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจ ตลอดจนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน และทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ

1.2) การเติบโตของประเทศที่มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยทุกคนได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึง เป็นธรรม และสนับสนุนกลไกความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ รวมถึงบุคคลที่มีความ

³⁰ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 58 - 62

³¹ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 63 - 69

³² พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. (2553, 22 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 127 (ตอนที่ 45 ก), หน้า 1.

ต้องการจำเป็นพิเศษ ให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต เพื่อสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้

1.3) การลงทุนและการแข่งขันทางเศรษฐกิจจากภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ และเอกชน ลดต้นทุนทางเศรษฐกิจในการพัฒนาศักยภาพของบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เมื่อการจัดการศึกษามีความเท่าเทียมและเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา

2) การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐทางด้านสังคม

2.1) บุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทุกคนได้รับการช่วยเหลือที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษ ได้รับความเสมอภาคด้านการศึกษา และการพัฒนาการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ โดยการจัดการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อให้การส่งเสริมการเรียนรู้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 วรรคสาม วรรคสี่ และมาตรา 71 วรรคสาม ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) และทิศทางการพัฒนาประเทศที่เกี่ยวข้อง

2.2) บุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญาอารมณ์ สังคม และจิตใจ เป็นคนดี มีวินัย รู้จักสิทธิควบคู่กับหน้าที่และความรับผิดชอบ ภูมิใจและตระหนักในสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รู้จักความพอเพียง มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ใฝ่เรียนรู้ มีความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง มีคุณธรรมจริยธรรม และมีความซื่อสัตย์ สุจริต รวมทั้งมีสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างผาสุก

2.3) บุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทุกคนมีทักษะการเรียนรู้ ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิตที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและศักยภาพของแต่ละบุคคล และรู้เท่าทันพัฒนาการของโลก มีโอกาสพัฒนาหรือเพิ่มพูนทักษะของตนเองให้สูงขึ้นหรือปรับเปลี่ยนทักษะของตนตามความถนัด หรือความจำเป็น พัฒนาให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ มีความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญได้ตามความถนัด ความสนใจ รับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

2.4) มีภาคีเครือข่ายในการสนับสนุน การจัดการศึกษาพิเศษที่มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ตลอดจนสามารถเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ และเป็นประสบการณ์ให้แก่ผู้ปกครองได้ หรือประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจจัดการเรียนรู้สำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้

2.5) เกิดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม รวมทั้งความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาคีเครือข่าย และสถานประกอบการ ในการสนับสนุนการจัดการศึกษา การถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้ หรือภูมิปัญญาให้แก่ผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

3) การบริหารและการจัดการศึกษาทางด้านสิ่งแวดล้อม

3.1) บุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทุกคนได้รับการพัฒนาและเกิดทักษะในการเรียนรู้ สามารถนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ปฏิบัติได้จริง เกิดการเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน และการเรียนรู้เพื่อชีวิต โดยใช้กระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อพัฒนาคุณภาพที่โดดเด่นของแต่ละคน ได้อย่างเต็มศักยภาพ และการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ ส่งผลต่อการเสริมสร้างความเข้าใจและสร้างรูปแบบการใช้ชีวิตโดยคำนึงถึงความยั่งยืนของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2) บุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ รวมทั้งมีสำนึกในความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ เสริมสร้างสุขภาวะที่ดีของบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทุกคน

4) การบริหารและการจัดการศึกษาทางการศึกษา

4.1) บุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทุกคนมีโอกาสได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ทุกรูปแบบเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาตนเอง การเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ และการพัฒนาคุณภาพที่โดดเด่นของแต่ละคน ได้อย่างเต็มศักยภาพ

4.2) มีระบบการกระตุ้น การชี้แนะ ตลอดจนอำนวยความสะดวกด้วยวิธีการใด ๆ และเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาในการพัฒนาทักษะวิชาการ ทักษะวิชาชีพ ทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยไม่เป็นภาระค่าใช้จ่าย และเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวาง รู้เท่าทันพัฒนาการของโลกอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งนำความรู้ไปเติมเต็มชีวิตให้แก่ตนเอง และเกิดประโยชน์ต่อสังคม

4.3) เกิดการเรียนรู้เพื่อให้บุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสามารถพัฒนาศักยภาพ ทักษะ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามความถนัด ความสนใจของตนเอง การประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชน หรือสังคม เพื่อประโยชน์ของตนเองและสังคม

4.4) เกิดการส่งเสริมการเรียนรู้ที่จัดการเรียนรู้ให้แก่บุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษซึ่งอยู่ในวัยเรียน แต่ไม่ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง หรืออยู่ในพื้นที่ห่างไกลหรือทุรกันดาร หรือไม่มีหน่วยงานอื่นใดไปดำเนินการให้ได้รับการศึกษาเต็มตามศักยภาพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

4.5) เกิดการบูรณาการการเรียนรู้ด้วยช่องทางที่หลากหลาย เช่น สถานศึกษา หน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐหรือเอกชนที่มีหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ การศึกษาพิเศษ ภาควิชาที่ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา เป็นต้น

4.6) เกิดการคัดกรอง การจัดทำ พัฒนาหลักสูตรและ โปรแกรมการเรียนรู้ ออกแบบการเรียนรู้ วัดและประเมินผลการเรียนรู้ จัดทำแผนเปลี่ยนผ่าน โดยครอบคลุมด้าน การศึกษา การแพทย์ สังคม อาชีพ และด้านอื่น ๆ ที่เหมาะสม สอดคล้องกับความสามารถ สมรรถนะของบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ด้วยรูปแบบ วิธีการที่หลากหลาย

4.7) เกิดการศึกษาวิชาชีพ การฝึกทักษะอาชีพตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และความต้องการของแต่ละบุคคล โดยสถานศึกษา สถานประกอบการ หรือหน่วยงาน อื่นที่เกี่ยวข้อง

4.8) เกิดการส่งเสริม พัฒนาทักษะชีวิต การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสภาพจิตใจ และชีวิต การปรับพฤติกรรมให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และเหมาะสมของแต่ละบุคคล เพื่อให้มี คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

4.9) การจัดการศึกษาเกิดความเหมาะสมและได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น เพราะได้มีการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยคำนึงถึงความต้องการจำเป็นพิเศษ และความสามารถของแต่ละ บุคคล เพื่อให้ได้รับการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.10) เกิดการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ และศูนย์พัฒนาหลักสูตร การจัดการศึกษาพิเศษเฉพาะ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้สำหรับบุคคลที่มีความ ต้องการจำเป็นพิเศษที่มีประสิทธิภาพ

4.11) มีการสร้างการศึกษาอย่างเป็นระบบ และเชื่อมโยงการพัฒนาบุคคลที่มีความ ต้องการจำเป็นพิเศษอย่างรอบด้าน เพื่อให้บุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้รับการพัฒนาให้ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม จิตใจ ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม

4.12) การศึกษาจะมีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น เพราะมีการประสาน การขับเคลื่อนการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้แบบบูรณาการอย่างเป็น ระบบ

4.13) เกิดการส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับความต้องการจำเป็น พิเศษ และศักยภาพของบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ให้สามารถเทียบเคียงหรือเทียบโอนผลการเรียน ทักษะ ความรู้ ประสบการณ์และสมรรถนะ กับคนปกติได้

4.14) ทำให้เกิดระบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐาน การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วย การศึกษาแห่งชาติหรือกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้

5) การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อการศึกษา

การนำเทคโนโลยีมาใช้อำนวยความสะดวกหรือลดขั้นตอนและค่าใช้จ่ายใน การดำเนินการทางการศึกษา มีแนวทางในการเตรียมการในการปฏิบัติตามหรือบังคับการให้เป็นไป ตามกฎหมาย โดยเตรียมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบและการจัดประชุมวิชาการในการจัดการศึกษา สำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งในปัจจุบันสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษได้ใช้ เทคโนโลยีในการดำเนินการของสำนักงานอย่างกว้างขวางในทุกระดับ โดยอาจแบ่งได้เป็น

5.1) การใช้เทคโนโลยีในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็น พิเศษ

5.2) การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษและ หน่วยงานการศึกษาในส่วนภูมิภาคทั่วประเทศอย่างเป็นระบบ

ในอนาคตหลังจากที่ได้มีการจัดตั้ง สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาพิเศษ จะมีแนวทางการนำเทคโนโลยีมาใช้เพิ่มขึ้น ในการจัดการฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ในด้าน การเงินและพัสดุ ด้านงบประมาณ และด้านบุคลากร รวมทั้งฐานข้อมูลการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาตามกฎหมายนี้

3.4 เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสตาม กฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย

จากการศึกษา พบว่า “เด็กด้อยโอกาส” นั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความแตกต่างกันในแต่ละ ประเทศเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับความแตกต่างภายในระบบการศึกษา ขึ้นอยู่กับ โรงเรียนที่เด็กเรียน อยู่ด้วย โดยเด็กด้อยโอกาสจะเรียนได้ดีมากขึ้นใน โรงเรียนที่มีระเบียบวินัยดีเมื่อเทียบกับใน โรงเรียนที่มีการรบกวนตลอดเวลา แม้ว่าจะอธิบายด้วยความแตกต่างด้านสถานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของเด็กและของโรงเรียน และลักษณะของโรงเรียนแล้วก็ตาม การเรียนใน โรงเรียน ที่มีระเบียบวินัย นักเรียนสามารถเอาใจใส่ต่อการเรียนและครูสามารถสอนได้อย่างราบรื่น

ตามจังหวะและขั้นตอนที่ควรจะเป็นซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนของเด็กอย่างยิ่ง แม้กระทั่งเด็กที่เรียนอ่อนที่สุด และยังพบว่าบรรยากาศเชิงบวกอีกอย่างหนึ่ง คือ เด็กจะเรียนได้ดีในโรงเรียนที่ไม่ค่อยมีเด็กที่ขาดเรียนหรือหนีเรียน

ดังนั้น เด็กด้อยโอกาสด้านสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมมักพบอุปสรรคในการเรียนทำให้ไม่สามารถพัฒนาได้เต็มที่ และความสามารถในการเรียนและการมีส่วนร่วมสร้างสังคมในอนาคตก็จะถูกจำกัดไปด้วย การขจัดอุปสรรคทางการศึกษาเป็นเป้าหมายหนึ่งของทุกระบบการศึกษา โดยการประกันว่า เด็กด้อยโอกาสจะได้เรียนในชั้นเรียนที่มีระเบียบวินัยและส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตัวแปรอื่น ๆ ที่โรงเรียนสามารถทำได้ เพราะโรงเรียนคือผู้นำในการสร้างสังคมส่วนรวมและสังคมที่ยุติธรรม โรงเรียนไทยมีเด็กด้อยโอกาสในสัดส่วนที่สูงมาก แต่เด็กที่พลิกความคาดหมายยังคงมีต่ำมากเมื่อเทียบกับเด็กจากที่อื่น ๆ โดยเฉพาะของต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สรุปได้ดังนี้

1) สหรัฐอเมริกาไม่ได้มีการให้คำนิยามของเด็กด้อยโอกาสไว้ในรัฐธรรมนูญ ว่าเด็กกลุ่มใด ประเภทใด ถือว่าเป็นเด็กด้อยโอกาสแต่มีพระราชบัญญัติ No Child Leave Behind ปี 2001 (NCLB) ไม่มีเด็กถูกทิ้งไว้เบื้องหลัง ได้มีการกล่าวถึงเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาไว้ ส่วนสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามมีกฎหมาย และคำนิยามตราไว้อย่างชัดเจนตามพระราชบัญญัติ Law on Children 2016 อีกทั้ง กฎหมายระหว่างประเทศก็ได้มีปฏิญญาสิทธิเด็ก (Declaration of the Rights of the Child 1959) ที่เกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาสไว้ ซึ่งต่างจากของประเทศไทยที่ยังไม่ได้มีการตรากฎหมายที่ให้คำนิยามเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาสไว้ แม้จะมีหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยเข้ามาให้การช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสก็ตาม แต่ก็ยังไม่มีการจัดกลุ่มจำแนกเด็กด้อยโอกาสไว้อย่างชัดเจน

2) สหรัฐอเมริกาได้มีการส่งเสริมโดยมีการจัดการเรียนการสอนเริ่มต้นตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรียนฟรีไม่มีค่าใช้จ่าย โดยมีการตราพระราชบัญญัติ No Child Leave Behind ปี 2001 (NCLB) ไม่มีเด็กถูกทิ้งไว้เบื้องหลัง ที่ให้ความคุ้มครองไว้อย่างเท่าเทียมกันว่าเด็กทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาและสามารถเข้าเรียนร่วมกับเด็กทั่วไปได้อย่างเสมอภาค ส่วนสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ได้มีการออกกฎหมายไว้อย่างชัดเจนตามพระราชบัญญัติ Law on Children 2016 ที่มีการระบุไว้เกี่ยวกับการรัฐให้การส่งเสริมช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส ไม่ว่าจะเป็นนโยบายยกเว้นค่าเล่าเรียนและการลดหย่อนค่าเล่าเรียนสำหรับเด็กแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ได้รับความเท่าเทียม และจัดหาอาชีพเพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ส่วนของประเทศไทยได้มีการส่งเสริมการศึกษาซึ่งกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญไทย พุทธศักราช 2560 โดยรัฐจะมีนโยบายการเรียนฟรี แต่ก็ยังมีการเรียกเก็บค่าส่วนต่างจากทางเด็ก จึงเกิดความแตกต่างจากของต่างประเทศ

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส

หัวข้อเปรียบเทียบ	ประเทศไทย	สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม	สหรัฐอเมริกา	ระหว่างประเทศ
1. คำนิยาม	-	มีการให้คำนิยามไว้อย่างชัดเจน Law on Children 2016	ไม่ได้มีคำนิยามไว้แต่มีกฎหมายเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาส พระราชบัญญัติ No Child Leave Behind ปี 2001 (NCLB)	มีการให้คำนิยามไว้ ปฎิญญาสิทธิเด็ก (Declaration of the Rights of the Child 1959)
2. สิทธิตามกฎหมาย	บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการเข้ารับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปี และรัฐจะต้องจัดให้มีอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่มี การเก็บค่าใช้จ่าย ที่มีกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560	รัฐให้สิทธิอย่างเต็มที่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการศึกษา ความเป็นตลอดจนมีการจัดฝึกอาชีพให้เพื่อที่จะได้รับสิทธิเท่าเทียมกับเด็กทั่วไป	มีการจัดสรรงบประมาณไว้สำหรับเด็กด้อยโอกาส	ความเสมอภาคทางสังคมความแตกต่างทาง เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ฯลฯ
3. การส่งเสริม	-	นโยบายยกเว้นค่าเล่าเรียนและการลดหย่อนค่าเล่าเรียนสำหรับเด็กแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ได้รับความเท่าเทียม	ทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษา และทุกคนมีสิทธิเรียนอย่างเท่าเทียมกัน สามารถเข้าเรียนร่วมกันอย่างเสมอภาค	ทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาและทุกคนมีสิทธิเรียนอย่างเท่าเทียมกันไม่แบ่งแยก

